

## VALLVIDRERA

Propet de Barcelona—hi ha un poble molt hermó,  
 Li diuen Vallvidrera—y es lloch encisador;  
 Té fonts murmuradoras—que llican nit y jorn,  
 Té ales de pins y roures—y papallóns y flors.  
 Guaytant des la carena—veig lo millor del món,  
 La terra catalana—aquí ho es senya tot:  
 Lo Montserrat altívol,—lo Pyrinéu boyrós  
 Y 'l por de Barcelona—perdentse l' horitzont.  
 ¡Si 'n tenen de poesia,—de llum y de color!  
 ¡Aquella vella esgleia;—las fonts del Llavallol,  
 La Tula, lo del Alba—y 'l caminet frondós  
 Que hi ha vora 'l pantano,—(que 'n catalá 's diu gorch.)  
 Aquí hi ha no va vida,—aquí s' alega 'l cor  
 En la soletat dolsa—lluny del brugit del mon.  
 Hermosa Vallvidrera!—sempre ets lloch delitós  
 Estiu y primavera—i' hivern y la tardor.

J. BLANCH Y ROMANÍ.

## La electricitat atmosférica y sos efectos

## I.

Desde los temps mes remots, ja s' tenia idea, si be de una manera poch formal de que la electricitat existia.

Los grechs foren los primers en observar que pasant de una manera rápida un trós de ambar sobre un panyo y acostantlo primer á cosos llauers los atréia; prenent d'aquí son origen la paraula electricitat de *electron* que en grech significa ambar groch.

Poch temps duraren los estudis sobre el particular, arribant á tal gran de deixadesa que ni en la edat antiga ni en la mitja se 'n tragué cap classe de partit. Cuan aquets estudis foren serios, cuan prengueren lo carácter de ciencia y aquesta ne tragué lo partit necessari, fon á últims del sigle XVI en que Gilbert metje inglés torná ha remoure las idas casi perdudas; multiplicanse desde allavors de una manera rápida los coneixements y las experiencias; y entre tans com ne ha adquirit la ciencia hi han los següents.

En aquesta capa que constantment nos rodeija que 's diu admósfera, existeix casi sempre y fins en los dias mes serens una cantitat mes ó menys gran de aquet flúit universalment per la naturalesa, encar que nostres sentits no persibeixin sa existencia.

La electricitat admosférica es sempre positiva mentres no plógi, névi ó pedregui á certa distancia del lloch de observació.

La electricitat aumenta á mida que

creix la humitat y arriba al seu maximum cuan plau, neva ó pedrega.

Cuan plou, existeix una forta manifestació de electricitat positiva rodejada de un cercle de electricitat positiva rodejada de un cercle de electricitat negativa, y seguida aquesta de un altre de electricitat es negativa; de la altura de dos metros á terra la electricitat es negativa; durant un temps tempestuós generalment la electricitat cambia de signo tornanse positiva la que avans era negativa y al contrari.

Las causas que donan lloch á la existencia de la electricitat en la admósfera son molt variadas; fins en lo estat present podem dir que no son clarament explicadas ni en precisio definidas. Se citan com á mes principals las següents: la evaporació continua del aiga, lo calor obrant químicament, las innombrables accions químicas que en l' interior dels texits vegetals se verifican la calor solor, los terrebastalls y transformacions seguidas que sofreix la terra y lo no interromput frech del aire ab la superficie terrestre.

De lo ja dit se 'n desprén que, de electricitat ne existeix dos classes ó mes ben dit, en dos estats, ab propietats diametralment opasadas; á la una se li ha dat lo nom de positiva y á l' altre lo nom de negativa. Los flúits que portan lo mateix nom se rebutjan, ó sigui que no se uneixen, los de nom contrari se atráuen, ó sigui que no se uneixen. Cuan se trovan de la última manera se diu que estant en estat natural, constituint un flúit de propietats completament negativas, que 's diu, neutre.

Sentats aquets precedents, podem ara entrar de plé al estudi de la teoria de la electricitat admosférica; que es com segueix.

Si un nuvol considerat com bonconductor de la electricitat (se diu bon conductor cuant deixa pasar lo flúit, y aquest no ocasiona al primer cap desperfecte) passa per diversos paratjes ahont la admósfera se trovi electrisada, anirá poch á poch prenent lo flúit positiu d' aquesta, podent arribar ha ser tan gran la extensio per ell ocupada, que dará lloch á un nuvol tempestuós; esent aquets precisament ab los que verifican las descargas eléctricas.

La electricitat positiva de aquest nuvol pot al mateix temps influir sobre la electricitat neutre d' altre nuvol que 's trobi de